

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus: Neuvoston päätös jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista vuodeksi 2001"

(2001/C 14/15)

Neuvosto päätti 28. syyskuuta Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta "Jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivat vuodeksi 2001".

Asian valmistelusta vastannut "työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus" -jaosto antoi lausuntonsa 3. lokakuuta 2000. Esittelijä oli Wilfried Beirnaert.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 376. täysistunnossaan (lokakuun 19. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 104 ääntä puolesta kahden pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Talous- ja sosiaalikomitealta tulee perustamissopimuksen 128 artiklan 2 kohdan mukaisesti pyytää lausunto työllisyyspolitiikan suuntaviivoja koskevista ehdotuksista. Järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan foorumina toimiva komitea pitää tätä kuulemista erityisen tärkeänä. Muistutettakoon, että komitea on antanut lausunnot sekä vuoden 1999 että vuoden 2000 työllisyyspolitiikan suuntaviivoista⁽¹⁾.

1.2. Komissio hyväksyi 6. syyskuuta ehdotukset vuoden 2001 suuntaviivoiksi, yhteisen kertomuksen vuoden 2000 työllisyysstilanteesta sekä jäsenvaltioille annettavat suositukset.

1.3. Tässä lausunnossa pitäydytään lausuntopyynnön mukaisesti uusien työllisyysuuntaviivojen arvioinnissa. Komitea antaa kuitenkin vielä oma-aloitteisen lausunnon, jossa se arvioi myös Luxemburgin prosessin toimintaa yhdessä Cardiffin ja Kölnin prosessin kanssa. Komitea katsoo tarpeelliseksi pohtia käytettyjä menettelyitä, yhteisön toimielinten ja työmarkkinaosapuolten roolia, suuntaviivojen määrää ja rakennetta sekä saavutettujen tulosten laatua.

1.4. Lissabonin huippukokouksen päätelmät, joissa asetettiin strateginen tavoite seuraavaa vuosikymmentä varten, ovat vaikuttaneet vuoden 2001 suuntaviivoihin. Tavoitteena on, että unionista tulee "maailman kilpailukykyisin ja dynaamisin tietopohjainen talous, joka kykenee ylläpitämään kestävää talouskasvua, luomaan uusia ja parempia työpaikkoja ja lisäämään sosiaalista yhteenkuuluvuutta". -- "Strategian tarkoituksena on antaa unionille mahdollisuus palauttaa täystyöllisyyden edellytykset."

Strategian keskeisenä välineenä on Luxemburgin prosessi, joka perustuu työllisyyspolitiikan suuntaviivojen laatimiseen ja niiden soveltamiseen kansallisissa toimintasuunnitelmissa. Lissabonin päätelmät tukevat ja vahvistavat prosessia. Päätelmissä kehoitetaan tekemään väliarviointi, jonka tarkoituksena on "vauhdittaa tätä prosessia kehittämällä suuntaviivoja ja asettamalla niille konkreettisempia tavoitteita luomalla tiiviimpiä yhteyksiä muihin asiaan liittyviin politiikan aloihin ja määrittelemällä tehokkaampia tapoja eri tahojen mukaan ottamiseksi".

1.5. Lissabonin ja Feiran huippukokousten päätelmien, väliarvioinnin ja työmarkkinoiden kehityksen pohjalta vuoden 2001 suuntaviivoissa korostetaan erityisesti seuraavia seikkoja:

- täystyöllisyyden perustavoite
- elinikäisen oppimisen välttämättömyys
- työmarkkinaosapuolten aiempaa tiiviimpi osallistuminen prosessiin
- suuntaviivojen eri pilareihin sisältyvien toimien tasapainoinen toteuttaminen
- määrällisten ja laadullisten indikaattoreiden määrittämisen tarve.

Komitea kannattaa näitä pääsuuntauksia, joita se on itsekin käsitellyt aiemmin antamissaan lausunnoissa.

2. Yleistä

2.1. Vuonna 1999 luotiin 2,1 miljoonaa uutta työpaikkaa eli työllisyys kasvoi 1,4 prosentilla. Työttömyysaste laski 10 prosentista 9,3 prosenttiin heinäkuun 1998 ja heinäkuun 1999 välisenä aikana. Vaikka työmarkkinat ovat kehittyneet kiistatta myönteiseen suuntaan, ei tule kuitenkaan unohtaa tiettyjä yleisesti tunnettuja epäkohtia, joihin on kiinnitettävä erityistä huomiota.

⁽¹⁾ Talous- ja sosiaalikomitean lausunnot työllisyyspolitiikan suuntaviivoista, EYVL C 209, 22.7.1999 ja EYVL C 368, 20.12.1999.

- Vaikka naisten osuus työmarkkinoilla on kasvanut (52 prosenttia uusista työpaikoista on naisten hallussa), ero miehiin on edelleenkin 19 prosenttiyksikköä.
- Vaikka ikääntyvät työntekijät ovat hyötäneet jonkin verran työllisyystilanteen parantumisesta, 50–64-vuotiaiden työllisyysaste on edelleenkin vain 48,6 prosenttia.
- Pitkäaikaistyöttömien osuus on edelleen suuri. Se oli 46 prosenttia vuonna 1999. Pitkäaikaistyöttömien joukossa on myös nuoria, jotka eivät ole saaneet opintojaan loppuun, ja he ovat erityisen haavoittuvainen ryhmä.
- Ammattitaitoisten työntekijöiden puutteesta johtuen työmarkkinoilla on yhä enemmän jännitteitä ja jopa pullonkauloja.
- Eri alueiden työttömyysasteet vaihtelevat suuresti eri jäsenvaltioissa, ja työttömyyserot ovat jopa kasvussa.
- investointeja ja sisäisen kysynnän vahvistamista suosivien puite-edellytysten luominen
- maltillinen palkkakehitys ja työehtosopimusten sääntelevän tehtävän säilyttäminen
- työvoimakustannusten alentaminen pienentämällä lakisääteisiä sosiaalikuluja
- aktiivisten työmarkkinapoliittisten toimien yhdistäminen työnhakua koskeviin kannustimiin
- talouden rakenneuudistukset kilpailukyvyyn lisäämiseksi.

3. Erityishuomioita vuoden 2001 työllisyyspolitiikan suuntaviivoista

2.2. Jäsenvaltioiden työmarkkinapolitiikoissa tulee kiinnittää erityistä huomiota tällaisiin näkökohtiin, varsinkin kun rakenteellisesta työttömyydestä kärsivillä alueilla on myös usein puutetta ammattitaitoisista työntekijöistä. Tilanne tuo korostetusti esille, kuinka tärkeää on riittävässä määrin työmarkkinoiden tarpeisiin perustuva ammatti- ja uudelleenkoulutuspolitiikka. Jäsenvaltioiden onkin ennen kaikkea mukautettava ammattikoulutuspolitiikkojaan. Komitea katsoo, että koulutusalan kaikkien toimijoiden ja työmarkkinaosapuolten tiivis ja tehokas yhteistyö takaa onnistumisen ja on sen ehdoton ennakoedellytys. Komitea korostaa myös koulutusalan kansalaisjärjestöjen arvokasta panosta.

3.1. Vuoden 2001 suuntaviivojen sisältö

Komitea katsoo, että neljän peruspilarin säilyttäminen on hyvä ajatus, sillä on suositeltavaa antaa jäsenvaltioissa käynnistetyille toimille aikaa vaikuttaa sekä pitää yllä toimintalinjojen yhdenmukaisuutta. Komitean mielestä tarvitaan kuitenkin uusia lisäpainotuksia, joissa otetaan huomioon Lissabonin huippukokouksessa asetetut tavoitteet sekä eri jäsenvaltioiden sosiologinen, taloudellinen ja sosiaalipoliittinen kehitys (työsuojelu, koulutus, sosiaalinen syrjäytyminen jne.). Komitea kannattaa komission lähestymistapaa.

2.3. Vaikka työmarkkinapolitiikassa tulee kiinnittää erityistä huomiota näihin näkökohtiin, komitea katsoo, ettei se saa kuitenkaan antaa hallituksille vapautusta velvoitteesta suunnata kaikki toimensa työllisyyden edistämiseen. Tarvitaan yhdennettyä politiikkaa. Lissabonin Eurooppa-neuvosto tähdensi aivan oikein tutkimus- ja kehittämisselityksen osuutta työpaikkojen luomisessa. Kyseinen politiikka on myös sidoksissa investoinneille, innovaatiolle ja yrittäjyydelle suotuisaan säädösympäristöön. Vuoden 1999 työllisyyspolitiikan suuntaviivoja käsittelevässä komitean lausunnossa⁽¹⁾ todetaan, että onnistuneen työllisyyspolitiikan edellytyksiä koskevat tutkimukset tuovat esiin seuraavat näkökohdat:

3.1.1. Työllistyvyyden parantaminen

Komitea muistuttaa, että Lissabonin huippukokouksessa tavoitteeksi asetettiin ”työllisyysasteen nostaminen nykyisestä 61 prosentin keskiarvosta mahdollisimman lähelle 70:tä prosenttia vuoteen 2010 mennessä sekä työssäkävien naisten määrän lisääminen nykyisestä 51 prosentin keskiarvosta yli 60 prosenttiin vuoteen 2010 mennessä”.

- laaja-alainen kokonaistaloudellinen lähestymistapa

Tavoitteen toteuttaminen merkitsee jäsenvaltioille väistämättä haastetta investoida entistä enemmän työntekijöiden ja työnhakijoiden ammattitaidon parantamiseen elinikäisen koulutuksen avulla. Koulutuksen tulee vastata sekä kaupallisen että eikaupallisen alan vaatimuksiin ja suuntautua tulevaisuuteen. Näillä toimilla voidaan lisätä nuorten, naisten ja ikääntyvien työntekijöiden osallistumista työmarkkinoille. Komitea kannattaa komission ratkaisua asettaa aktiiviset työllisyystoimet etusijalle. Samalla se korostaa koulutuksen ratkaisevaa merkitystä työllisyydelle.

⁽¹⁾ Talous- ja sosiaalikomitean lausunto työllisyyspolitiikan suuntaviivoista, EYVL C 209, 22.7.1999.

3.1.1.1. Komitea pitää myönteisenä suuntaviivan 1 (uusi tilaisuus työttömille nuorille) ja suuntaviivan 2 (uusi tilaisuus työttömille aikuisille) yhdistämistä, mikäli sen yhteydessä painotetaan yleisten ennaltaehkäisevien toimenpiteiden tarvetta. Komitea huomauttaa kuitenkin, että pitkäaikaistyöttömyyden uhkaamien nuorten ja aikuisten muita arempi asema vaatii lisätoimia. Nuorten osalta kokemukset osoittavat, että koulutuksen kesken jättävät ja siten huonon ammattitaidon omaavat ovat erityisen riskialtis ryhmä. Myös suuntaviivoissa vaaditaan sopivia tukijärjestelmiä tällaisia nuoria varten. Komitea on erityisen tyytyväinen siihen, että niissä painotetaan mukautettuja koulutuslinjoja.

3.1.1.2. Komitea huomautti Lissabonin huippukokousta varten antamassaan oma-aloitteisessa lausunnossa, että on tärkeää antaa naisille entistä paremmat mahdollisuudet hyödyntää uutta teknologiaa. Tämä on yksi tärkeimmistä keinoista edistää yhdenvertaisia mahdollisuuksia tietoyhteiskunnassa. Puutteet tulee korjata, jotta naiset eivät syrjäydy työmarkkinoilta.

3.1.1.3. Työllisyysastetta voidaan nostaa osittain siten, että lisätään ikääntyvien työntekijöiden työllistämistä. Komitea korostaa ikääntyviä työntekijöitä käsittelevässä oma-aloitteisessa lausunnossaan tarvetta toimiin työllistettävyyden ylläpitämiseksi koko aktiivi-ikänsä ajan sekä yli 40-vuotiaiden työntekijöiden uudelleen kouluttamiseksi. Komitea toteaaakin tyytyväisenä, että komissio ehdottaa suuntaviivassa 3 positiivisia toimenpiteitä työntekijöiden työkyvyn ja ammattitaidon säilyttämiseksi, joustavien työskentelyjärjestelyjen käyttöönottamiseksi sekä työnantajien valvuttamiseksi vanhempien työntekijöiden potentiaalisen suhteen. Suuntaviivojen etuna on, että niillä voidaan antaa jäsenvaltioille toiminnallinen vastuu yhteisen kehityksen välityksellä.

3.1.1.4. Komitea on aina kiinnittänyt huomiota sellaisten työmarkkinoilla heikossa asemassa olevien ryhmien ja henkilöiden ongelmiin kuin vammaiset, etniset vähemmistöt ja siirtotyöläiset. Komitea kannattaa myös suuntaviivassa 8 esitettyä kehotusta kehittää poliittisia toimia, joilla voidaan torjua kyseisten ryhmien syrjintää työmarkkinoille pääsyyssä. Kaikki kynnelle kykenevät tahot tulisi kutsua osallistumaan tähän työmarkkinoiden avaamispolitiikkaan. Komitea tukee lisäksi komission ehdotusta Euroopan vammaisten vuoden järjestämiseksi. Se katsoo kuitenkin, että vammaisiin olisi voitu kiinnittää erityistä huomiota työllistettävyyttä koskevissa suuntaviivoissa.

Suuntaviivassa kehoitetaan jäsenvaltioita kehittämään malleja, jotka sisältävät tehokkaita toimenpiteitä riskialttiiden ryhmien ja henkilöiden integroimiseksi työmarkkinoille, jotta voidaan

välttää syrjäytymistä. Komitean mielestä alan järjestöille, erityisesti vammaisjärjestöille on myös tarjottava mahdollisuus antaa panoksensa toimintaan.

3.1.2. Yrittäjyyden kehittäminen

3.1.2.1. Yritysten "synnyttämiseen" tähtäävä politiikka on suorituskykyisen työllisyyspolitiikan avaintekijä. On kuitenkin huomattava, että selkeistä parannuksista huolimatta on edelleenkin olemassa niin paljon hallinnollisia muodollisuuksia, että ne hankaloittavat yritysten perustamista. Ne jarruttavat myös jatkuvasti kasvavan kilpailun haasteiden kanssa kamppailevien pienten ja suurten yritysten kasvua. Lissabonin huippukokousta varten annetussa lausunnossa komitea vaati yritysten perustamisen ja kehittämisen tiellä olevien esteiden purkamista⁽¹⁾. Tässä vetoamuksessa tuodaan uudelleen esiin pienyrityksiä koskevassa eurooppalaisessa peruskirjassa esitetyt huolenaiheita. Komitea on antanut tukensa peruskirjalle, jonka mukaan erityisesti palvelualan pienyritykset ovat korvaamaton työpaikkojen lähde⁽²⁾. Tässä yhteydessä komitea korostaa myös hallinnollisten muodollisuuksien ja maksujen keventämistä yritysten luomiseksi korkeasta työttömyydestä kärsiville seuduille.

3.1.2.2. Kuten komissio on huomauttanut, työn verotuksen ja veronomaisten maksujen alentamiseen tähtäävät toimet etenevät edelleenkin hitaasti useissa jäsenvaltioissa. Näiden kulujen alentaminen on kuitenkin osoittautunut monissa maissa yhdeksi tärkeistä tekijöistä työllisyyden edistämiseksi. Komitea katsoo komission tapaan, että uudistukset tulee toteuttaa vaarantamatta sosiaaliturvajärjestelmien rahoituksen tasapainoa.

3.1.3. Yritysten ja niiden työntekijöiden sopeutumiskyvyn edistäminen

3.1.3.1. Komitea kannattaa komission näkemystä, jonka mukaan jäsenvaltioiden sekä työmarkkinaosapuolten – joiden tärkeää roolia komissiokin painottaa – tulisi kiinnittää entistä enemmän huomiota sopeutumiskyvyn edistämiseen. Työn organisointi seuraa liian tiukasti perinteisiä kaavoja, jolloin sopeutuminen markkinoiden vaihteluihin estyy tai hidastuu.

⁽¹⁾ Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Työllisyys, talousuudistus ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus – Kohti innovaation ja tiedon Eurooppaa", EYVL C 117, 26.4.2000, s. 62.

⁽²⁾ Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Pienyrityksiä koskeva eurooppalainen peruskirja", EYVL C 204, 18.7.2000.

Sosiaalisten oikeuksiensuojelussa tulee ottaa huomioon yhteiskunnassa tapahtuvat arvomuutokset. Esimerkiksi sellaisissa järjestelyissä kuin sapattivapaa, perhevapaa, työaikapankki ja osa-aikatyö tulee antaa tilaa sosiaalisille ja perhenäkökohdille sekä elinikäiselle koulutukselle.

3.1.3.2. Komitea katsoi työsuojelusta antamassaan lausunnossa, että työsuojelulle tulisi omistaa oma suuntaviivansa. "Tehokas työsuojelupolitiikka ei ole tärkeää vain päivänseivstä inhimillisistä syistä sekä onnettomuuksien ja sairauksien taloudellisten kustannusten takia, vaan myös siksi, että sillä parannetaan työntekijän työllistyvyyttä ja tuottavuutta ja edistetään työllisyyttä." (1) Komitea toteaa tyytyväisenä, että komissio on ottanut nämä näkökohdat huomioon ehdotuksissaan.

3.1.4. Yhtäläisten mahdollisuuksien parantaminen

Komitea katsoo, että suuntaviivojen tulee heijastaa Lissabonin huippukokouksen päätelmiä, joissa kehoitetaan edistämään kaikkia yhtäläisiin mahdollisuuksiin liittyviä näkökohtia muun muassa työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen helpottamiseksi erityisesti määrittämällä uusi vertailutaso parempien päivähoitopalveluiden tarjoamiseksi. Komitea on myös sitä mieltä, että voisi olla aiheellista seurata entistä tarkemmin

(1) Talous- ja sosiaalikomitean lausunto työsuojelusta, EYVL C 51, 23.2.2000, s. 33–41.

Bryssel 19. lokakuuta 2000.

naisten ja miesten tasa-arvoista kohtelua koskevan direktiivin soveltamista. Komitea antaa erillisen lausunnon tasa-arvoisesta kohtelusta työnsaannissa.

3.2. Toimeenpanomekanismit

3.2.1. Komitea toteaa, että vaikka yhteisön toimielimet pitävät tärkeänä työmarkkinaosapuolten osallistumista muusakin yhteydessä kuin kansallisten toimintasuunnitelmien valmistelussa ja toteuttamisessa, se ei toteudu samalla tavalla kaikissa jäsenvaltioissa etenkin silloin, kun komissio arvioi kansallisia toimintasuunnitelmia. Komitea kannattaa Lissabonissa esitettyä vetoamusta liittää työmarkkinaosapuolet entistä tiiviimmin Luxemburgin prosessiin. Komitea pitää kuitenkin tärkeänä, että komissio sekä jäsenvaltioiden hallitukset antavat työmarkkinaosapuolille mahdollisuuden täyttää tehtävänsä siten, että ensin mainitut välttävät tarpeetonta ja ennenaikaista puuttumista asioihin ja antavat työmarkkinaosapuolten kantaa täyden vastuun niiden toimivaltaan kuuluvista asioista.

3.2.2. Työmarkkinaosapuolten roolille löytyy lisäperustelua vielä siitä, että Lissabonin huippukokouksessa esitettiin uuden, avoimen koordinoinnin soveltamista keinona levittää hyviä toimintatapoja ja lisätä lähentymistä Euroopan unionin tärkeimpiin päämääriin. Tämä menettely on osoittautunut tehokkaaksi työllisyyspolitiikan alalla, jossa päävastuu on jäsenvaltioilla.

3.2.3 Komitea pitää erittäin myönteisenä työllisyyspolitiikan suuntaviivojen painopistealojen, Euroopan sosiaalirahaston komitean hyväksymien ohjelma-asiakirjojen ja komission ehdottaman sosiaaliohjelman suuntausten lisääntynyttä yhdenmukaisuutta ja yhteentoimivuutta.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS